

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 18 maart 1950

Voor Van Maarseveen persoonlijk, mede voor Drees en Stikker.
Ref. mijn telegram 280.

Ik vestig er de aandacht op, dat de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Binnenlandse Zaken aan Aneta verklaarde, dat men thans druk bezig is met het bestuderen van de mogelijkheid tot het houden van vervroegde verkiezingen voor constituante die naar zijn mening binnen drie maanden gehouden zouden kunnen worden. Volgens berichten uit Makassar zou daar een unitaristische vergadering hebben plaats gevonden, waarin besloten zou zijn, dat unitaristische fracties van het Parlement een motie zouden indienen, waarin aangedrongen wordt op ontbinding van de Negara Indonesia Timur.

Uit een gesprek met de waarnemend Commissaris van Semarang, die ook de situatie in Djokja bestudeert kreeg ik de indruk, dat het in het Republikeinse Kabinet ook rommelt. Hij achtte een reshuffle zeer wel mogelijk.

Sinds de berichtgeving in mijn 298, 300, 302 en 303 heb ik geen nieuwe algemene punten te melden. Na verder overleg met mij zal Buurman 19 dezer voor enige dagen naar Oost-Indonesië gaan om vooral te zorgen dat de troep in de hand wordt gehouden. Nu er geen conflict in de eerste week dreigt omdat nog geen TNI vertrokken is heb ik geen bezwaar gemaakt dat hij nu enige dagen afwezig is. Ik acht het noodzakelijk erop te wijzen, dat uitlatingen in de Indonesische pers er in toenemende mate op wijzen, dat van Indonesische zijde de Iriankwestie op de Ministersconferentie in toenemende mate zal worden benadrukt. De kwestie van instelling van een commissie beschouw ik nu als een delicate zaak, omdat er rekening mede moet worden gehouden, dat de Indonesiërs in een dergelijke commissie zeer principiële voorvechters van het Indonesisch standpunt zullen benoemen. Van de aanwezigheid van Van Waardenburg zal in ieder geval gebruik gemaakt moeten worden om de thans lopende incidentele zaken met betrekking tot Nieuw-Guinea tot afdoende oplossing te brengen. Het afwijzende standpunt, dat Nederland tot dusverre in incidentele zaken met betrekking tot Nieuw-Guinea innam, kan naar mijn mening niet gehandhaafd worden. Ik begrijp zeer wel, dat de Nederlandse Regering bezoeken van RIS-Ministers en RIS-ambtenaren aan Nieuw-Guinea niet gaarne ziet. Het feit dat de status-quo in Nieuw-Guinea onveranderd blijft, kan echter geen aanleiding zijn iedere belangstelling van RIS voor Nieuw-Guinea als ongepast te beschouwen. Indien wij b.v. tegen bezoeken Nieuw-Guinea van RIS-zijde zo afwijzend en gevoelig blijven zou RIS ons kunnen hinderen in het oneindig veel belangrijkere verkeer tussen Nederland en Indonesië. Ook in het handelsverkeer tussen Indonesië en Nieuw-Guinea zullen wij brede beginselen voorop moeten stellen en alles wat naar discriminatie zweemt moeten uitsluiten, omdat het ons argumenten zal ontnemen, die wij hier vaak tegen de Indonesiërs zullen moeten gebruiken.

Wat betreft de verhouding tot Amerika wil ik wellicht ten overvloede erop wijzen dat de beschouwingen in punt 4 van Van Kleffens 664 geheel door mij worden gedeeld. Na afkondigen van verschillende financiële en monetaire maatregelen zult U hier in Indonesië vooral ook in de Europese maatschappij een gedeprimeerde en gevoelige stemming aantreffen. In grote trekken waren deze financiële maatregelen onvermijdelijk, doch zij gaan met grote hardheden gepaard en zij zullen menig ondernemer en particulier dwingen te overwegen of een redelijk bestaan voor hen in de toekomst hier nog mogelijk is. Ook in het Nederlandse ambtenarencorps bij de RIS zult U een uiterst gedeprimeerde stemming aantreffen. In velerlei opzicht zullen de Indonesiërs nog met Nederlandse ambtenaren en adviseurs willen werken, doch deze bevinden zich in een delicate positie. Zo uitte kolonel Simatupang bij voorbeeld dezer dagen de beschuldiging, dat de Nederlandse RIS-ambtenaren aan het Nederlands bedrijfsleven voorwetenschap gegeven zouden

hebben over de monetaire maatregelen. U kunt zich voorstellen in welke delicate positie bij beschuldigingen uit een dergelijke hoek Nederlandse ambtenaren komen te verkeren. Dat men van RIS-zijde de positieve wens tot het inwinnen van advies van Europese zijde heeft, moge blijken uit het feit dat Djuanda als adviseurs heeft aangetrokken Ursone en Armstrong. Laatstgenoemde is thans US citizen en is de in scheepvaartkringen hier bekende Aronstein. De Nederlandse scheepvaart zal zeker niet gelukkig zijn dat Aronstein adviseur van Djuanda is geworden. Behalve dat men van Indonesische zijde verwachtingen heeft van de Unieconferentie die Nederland niet zullen conveniëren, zo zullen de Nederlanders hier op hun beurt ook enige verwachtingen koesteren die niet gemakkelijk zullen kunnen worden gerealiseerd.

Ik wens U, Uw collega's en medewerkers een goede reis.